

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

นโยบายปฏิรูปเปิดกว้าง ค.ศ. 1978 ได้นำการเปลี่ยนแปลงอันใหญ่หลวงมาสู่ภาคเกษตรของจีน ทำให้การเกษตรกรรมของจีนพัฒนาเป็นแบบสมัยใหม่ เริ่มต้นจากการเปลี่ยนระบบการผลิตและการจัดการที่ดินมาเป็นระบบสัญญาสัมปทานในครัวเรือน ทำให้ผลผลิตการเกษตรเพิ่มสูงขึ้นจนสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารของประเทศได้ ระบบสัญญาสัมปทานในครัวเรือนยังทำให้เกษตรกรสามารถเปลี่ยนมือการใช้ที่ดิน แล้วอพยพเคลื่อนย้ายไปทำงานในเมือง หรือเปลี่ยนอาชีพไปทำงานในภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรจึงไม่ต้องผูกพันกับที่ดินการเกษตรเหมือนในอดีตอีกต่อไป นอกจากนี้ การปฏิรูปเปิดกว้างยังมีนโยบายเผยแพร่เทคโนโลยีการเกษตร ทำให้เทคโนโลยีการเกษตรขั้นพื้นฐานพัฒนาขึ้นและแพร่หลายไปทั่วประเทศ และยังได้มีนโยบายพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรการเกษตรให้มากขึ้นในอนาคต เพื่อพัฒนาให้เป็น การเกษตรกรรมขนาดใหญ่และอุตสาหกรรมการเกษตร อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาคเกษตรตั้งแต่มีนโยบายปฏิรูปเปิดกว้างไม่เพียงก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านดีเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย ทั้งปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกรรม ปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกร และปัญหาสังคมเกษตรกรรม ซึ่งเรียกรวมกันว่า ปัญหา “สามเกษตร”

ในปัจจุบัน ขณะที่จีนยังอยู่ในขั้นตอนของการเผชิญกับปัญหา “สามเกษตร” ซึ่งส่งผลให้ผลิตผล การเกษตรของจีนยังไม่ได้มาตรฐานเพียงพอ ประเทศไทยในฐานะประเทศคู่ค้ากับจีน จึงยังต้องเฝ้าระวัง สินค้าการเกษตรที่อาจไม่ได้มาตรฐานจากจีน และเมื่อจีนพัฒนาการเกษตรกรรมไปสู่การเกษตรขนาดใหญ่ และได้มาตรฐานในอนาคต ประเทศไทยก็ต้องเตรียมรับมือกับจีนในฐานะผู้ผลิตสินค้าการเกษตรรายใหญ่ ของเอเชีย

Abstract

The reform in 1978 has brought significant changes to the agricultural sector in China. Chinese agriculture started to become modern due to the shift in production and land management to be the “household contract responsibility system”, yielding an increase in agricultural productivity to the level that could solve the food shortage problem in the country. The household contract responsibility system also allowed farmers to circulate their land use and move to the city to work or to start their career in the industrial sector. Thus, farmers were not as much bound to their land as they had been before. Moreover, the reform encouraged a policy promoting agricultural technology, resulting in the development of basic agricultural technology which later became widespread throughout the country. The policy also supported machinery and technology development for the future in order to expand agriculture and agricultural industry to a bigger scale. However, the changes in the agricultural sector after the reform have caused not only positive impacts, but also various problems to agriculture, farmers and rural villages, also known as the “three agricultural problems.”

At present, China is still facing the “three agricultural problems,” which diminish the Chinese productivity standard. Therefore, Thailand, as a trade partner to China, still has to watch for agricultural products imported from China which could be under standard. In the future when China’s agriculture moves up to a bigger scale with a better standard, Thailand will need a preparation to deal with China, who should then become the major agricultural producer of Asia.